

Arvonlisää kestävästä energialiiketoiminnasta/EAKR

MYRS 26.03.2025 § 110

PPL/27/04.03.01/2025

Asian esittely

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tavoiteohjelma: Uudistuva ja osaava Suomi alue- ja rakennepolitiikan ohjelma 2021-2027

Toimintalinja ja hallinnonala: 2 Hiilineutraali Suomi, TEM

Erityistavoite: 2.1 Energiatohokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen

Hakemusnumero: 405297

Hakijat: Oulun yliopisto

Toteutusaika: 1.4.2025-30.6.2027

Toteuttamisalue: Pohjois-Pohjanmaa

Hankekuvaus:

Kasvanut tuulivoimarakentaminen, vihreän siirtymän investointiaktiivisuus ja keskustelu Suomen roolista muun Euroopan energiantuottajana on synnyttänyt huolen lisäarvon jäämisestä energiaa tuottaville alueille. Ymmärrys lisäarvon syntyminen mekanismeista on edellytys hankkeiden hyväksyttävyydelle ja alueen menestykselle. Investointien yhteydessä tulisi varmistaa, että niiden avulla syntyvä lisäarvo jää hyödyntämään alueita sekä niiden toimijoita ja asukkaita. Arvonlisää kestävästä energialiiketoiminnasta -hankkeen tavoitteena on varmistaa, että vihreän siirtymän investoinnit juurtuvat alueen ekosysteemeihin arvonlisää ja uutta kasvuliiketoimintaa tuottavalla tavalla.

Hanketta toteutetaan esimerkkimaakunnassa, josta on muodostunut merkittävä uusiutuvan energian tuotantoalue, mutta se palvelee kuitenkin koko Suomen tarpeita, koska vihreän siirtymän ja alueellisen lisäarvon tuottamisen kysymykset ovat kansallisia eli ne koskevat kaikkia maakuntia. Hankkeessa 1) tuotetaan tietoa arvonlisän muodostumisesta, sen alueellisista tekijöistä ja siihen liittyvästä yrittäjyydestä sekä 2) luodaan verkosto ja varmistetaan toiminnan jatkuvuus.

Hankkeen suunnitteluvaiheessa on kartoitettu seuraavia aluetalouteen liittyviä teemoja:

1. Toiminnan taloudelliset vaikutukset eli liiketoiminnan tuottama lisäarvo alueelle
2. Vaikutukset paikalliseen teollisuuteen
3. Pk-yritysten osallistuminen
4. Alueellinen jakautuminen
5. Työllisyysvaikutukset

6. Vaikutukset kestävän kehityksen osa-alueisiin

7. Poliittinen ja institutionaalinen ympäristö

8. Kauppa ja investoinnit

Työtä tuetaan tapaustutkimuksin (caset), jotka valitaan yhteistyössä mukaan lähtevän verkoston kanssa. Yhteistoiminnassa hyödynnetään osallistavia työpajoja ja seminaarilaisuuksia.

Viestinnän suunnittelun ja toteuttamisen merkitys on keskeinen osa hanketta.

Tuotetut tiedot kootaan alueen toimijoita palvelevaksi verkkokäsikirjaksi ja tietovarannoksi, joka edesauttaa kaupunkeja, kuntia ja yrityskehitysorganisaatioita ohjaamaan yritysten sijoittumista sekä yrityksiä ymmärtämään omat mahdollisuutensa osana tätä kokonaisuutta.

Hankkeen toiminta rakentuu seuraavista työpaketeista (TP):

TP 1 Globaalien arvoketjujen kytkentä aluetalouteen: Tämän työpaketin tarkoitus on: (1) tarjota tieto olemassa olevista käytännöistä globaalien arvoketjujen ja alueellisten sidosryhmien välillä ja 2) ehdottaa kattavaa kasvu- ja kehitysmallia, joka lisää mahdollisuuksia sekä kansainvälisten sijoittajien alueen toimijoiden intressit huomioivalle, oikeudenmukaiselle ja mukaan ottavalle liiketoiminnalle. Näin varmistetaan, että toiminta tuottaa aluetalouteen lisäarvoa.

TP 2 Vihreän siirtymän arvoketjujen alueellinen rakenne ja tuotantorakenteiden optimointi: Aluetalouden kannalta on tärkeää tuottaa mahdollisimman vahvasti alueelle juurtuva tuotannon sekä hyödyntämisen arvoketju, jolla maksimoidaan ulkoishyödyt ja vältetään riskit päätyä pahimmillaan resurssiperiferian asemaan. Työpaketissa analysoidaan kohdealueen erityispiirteitä rekisteridatalla ja toimintaympäristön paikkatiedolla sekä arvioidaan alueen kykyä vastata vihreän siirtymän tarpeisiin sekä rakennetaan vedyn tuotannon alueellinen logistiikkamalli hajautettua tuotantoa varten.

TP 3 Globaalien arvoketjujen synnyttämä paikallinen kasvuyrittäjyys: Tavoitteena on kartoittaa keskeiset mekanismit, joiden avulla suuret vihreän siirtymän investoinnit voivat synnyttää uutta yrittäjyyttä ja kasvuyrittäjyyttä. Työpaketti keskittyy erityisesti alueellisen yrittäjyyden tukemiseen ja sen kytkemiseen kansainvälisiin arvoketjuihin sekä tunnistaa parhaita käytäntöjä.

TP 4 Energiasiirtymän aluetoimijoiden verkkokäsikirja ja tietovaranto: Verkkokäsikirja ja tietovaranto tarjoavat käytännön työkaluja, jotka auttavat aluetoimijoita ja yrityksiä vihreän siirtymän vaikutusten hallinnassa. Nämä tukevat erityisesti päätöksentekoa, suunnittelua ja sidosryhmien välistä yhteistyötä.

TP 5 Jatkotutkimustarpeiden kokoaminen ja rahoitushakujen käynnistäminen: Työpaketti tähtää jatkotutkimustarpeiden tunnistamiseen, tiekartan laatimiseen ja rahoitushakujen edistämiseen alueellisen, kansallisen ja kansainvälisen osaamisverkoston kanssa.

TP 6 Yhteistoiminta, viestintä ja projektihallinto: Työpaketin tavoitteena on varmistaa hankkeen sisäinen ja ulkoinen yhteistyö, tiedon jakaminen sekä tuloksellinen projektihallinta. Viestinnällä varmistetaan hankkeen vaikuttavuus ja sidosryhmien sitoutuminen.

Hankkeen keskeisenä tuloksena on tuotettu tietoa siitä, mikä yhdistää globaaleja arvoketjuja aluetalouteen (TP1), mitkä ovat alueellista lisäarvoa luovia elementtejä (TP2) ja miten yrittäjyyttä ja työpaikkojen syntymistä voidaan edistää (TP3) sekä luotu tietovaranto alueen toimijoille (TP4). Työpaketissa 5 luodaan edellytykset ja kestävä rahoitusportfolio toiminnan jatkumiselle, jotta se voi

kehittyä ja laajentua kansalliselle ja kansainväliselle tasolle EAKR-rahoituksen päätyttyä osana monitieteistä Oulun yliopistoa.

Hankeen aikana tuotetaan uutta tietoa ja ymmärrystä lisäarvon tuottamisesta vihreän siirtymän liiketoiminnasta alueen, kaupunkien, kuntien, yritysten tai muiden paikallisten toimijoiden käyttöön. Lisäarvon tuottamisen mekanismeja ei vielä täysin tunneta, mutta maakunnat, kaupungit ja kunnat sekä yrityspalveluorganisaatiot ovat useissa yhteyksissä ilmaisseet lisäarvon tuottamisen tavoitteekseen.

Hankkeen toisena tavoitteena on synnyttää tutkimusosaamista ja luoda pohjaa tutkimusryhmän muodostamiselle (tutkimusaiheiden kartoittaminen, rahoitushaut), mikä edesauttaa tietopääoman kerryttämistä alueelle.

Kokonaiskustannusarvio (€):

Palkkakustannukset:	642 861
Välilliset kustannukset, FR40%:	257 144
Kustannukset yhteensä:	900 005

Kokonaisrahoitussuunnitelma (€):

Haettu EAKR- ja valtion rahoitus:	720 005
Muu julkinen rahoitus:	25 020
Kuntarahoitus:	88 380
Yksityinen rahoitus:	66 600
Rahoitus yhteensä:	900 005

Hankearviointi, pisteet: 41

Maakuntaohjelman toimintalinja: KT 4 C

Valmistelija: Katarina Timisjärvi, 040 685 4025

Esitys

Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö puoltaa hanketta rahoitettavaksi Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta.

Maakunnan yhteistyöryhmälle esitetään, että se antaa hankkeesta myönteisen lausunnon.

Päätösesityksen perustelut:

Hanke tukee Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman toimintalinjaa 2 ”Hiilineutraali Suomi” sekä toimintalinjan erityistavoitetta 2.1 ”Energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen”.

Hanke on Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022-2025 kehittämisteeman 4 (Kansainvälisesti houkutteleva ja menestyvä Pohjois-Pohjanmaa) ja painopisteen C (Verkostoitunut innovaatiotoiminta ja vahvat ekosysteemit ja TKI-toiminta) mukainen.

Hankkeen toiminta tukee Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategian tavoitteita ja vastaa myös Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan kärkiteemoja.

Hankkeella edistetään erityistavoitteen mukaisesti energiatehokkuutta ja siihen kytkeytyvän uusiutuvan energian käyttöä sekä hajautettuun monipuoliseen energiantuotantoon liittyvää TKI-työtä sekä uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.